

Univerzita Karlova Praha, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy

Posudek oponenta závěrečné práce

Vedoucí závěrečné práce: Mgr. Magdalena Novotná, Ph.D.

Oponent závěrečné práce: doc. PhDr. Marie Fulková, Ph.D.

Autor závěrečné práce: Bc. Iveta Brajerová

Obor: Studijní program: Učitelství pro střední školy Studijní obor: Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní školy, střední školy a základní umělecké školy - výtvarná výchova

Akademický rok: 2021/22

Název práce: TALENTOVANÝ ŽÁK VE VÝTVARNÉ VÝCHOVĚ

Obsah a cíl práce

Diplomantka Iveta Brajerová si vybrala téma, které se ve výtvarné výchově vyskytuje souběžně s tím, jak je konceptuálně přítomno především ve výtvarném umění a v uměleckém školství. Sledování genealogie pojmu nás zavádí hluboko ke kořenům evropské kultury: však autorka cituje v samém závěru Marka Vitruvia Pollia: „Ani talent bez vzdělání, ani vzdělání bez talentu nemůže vytvořit dokonalého umělce.“

Má také pravdu, jak uvádí, že téma není v oboru systematicky prozkoumáno a pokouší se tuto mezeru v práci překlenout. Dlužno ocenit, že se jí to dobře daří a že vytvořila práci zajímavou, otvírající možnosti do budoucna.

Problematika práce s talentovanými byla v českém vzdělávacím systému zanedbávána – před rokem 1989 nebyla v zásadě v centru pozornosti vůbec a ačkoliv se v následujícím období objevila (viz analyticky cenná kapitola kurikulárních dokumentů), rozhodně zde nebyla a dosud není demonstrována v praxi implementovaná skutečná podpora a oblast zájmu.

Talentované děti jsou stále v denní realitě školy považovány za vybočující z normované linie „pedagogizovaného subjektu“ a dostávají se tak vpsledku do skupiny dětí se speciálními potřebami.

Struktura práce (členění kapitol, logická provázanost)

Práce je členěna standardně na dvě části, teoretickou a praktickou, která reflektuje aplikované výsledky průzkumu fenoménu. Obě části jsou logicky provázané a jejich vazby jsou srozumitelné, což přispívá k plynulému čtení a čtenářskému komfortu.

Věcné zpracování (teoretické a metodologické zakotvení, náročnost tématu, inovativnost, přínos práce, formulace závěrů)

Konstatujeme, že si autorka vybrala téma značně náročné – kolem pojmů, jejich obsahů a jejich aktualizací panuje značné množství nejasností, mýtů a tendencí k tajemnému a nevyjasněnému používání. Autorka se věnuje genealogii pojmů velmi důkladně a soustřeďuje

se na novější významy skupiny pojmů talent, nadání, atd. rámované myšlenkami teorií kreativity, mnohočetné inteligence (převážně americká psychologická škola, Gardner, harvardský výzkum kognice, další současní teoretici), nechybějí charakteristiky nadaných dětí (výtečně strukturované, včetně socio-kulturních podmínek a vlivů rodinného prostředí, vlivů vrstevnického prostředí), možnosti jejich identifikace a vazby na možné vzdělávací přístupy, současné přehledy tvůrčí činnosti nadaných dětí. Kapitoly s grafy, diagramy a postupy kreativního myšlení považuji za perfektní, mohly by krásně sloužit studentům učitelství VV k pochopení principů některých výzkumů kreativity a kognice, které tak silně ovlivňovaly kontexty uvažování o didaktice VV přinejmenším od 60. let. Iveta nezapomíná citovat i významné české didaktiky (Hazuková, Šamšula), kteří se těmito kontexty zabývali. Velmi cenná je analytická kapitola kurikulárních dokumentů a strategických směrů v nejnovějších legislativních dokumentech (Strategie 2030+, RVP a Vyhlášce č. 27/2016 Sbírky).

Na tomto místě si dovoluji položit otázky, které se váží k dalším genealogiím pojmu: **Jaký máte názor na pojetí „talentu, nadání“ jako „daru“ od Boha, nebo „daru shůry“? Jaký názor máte na používání pojmu genialita? Znáte ustálené spojení „mít na něco buňky“? K jakému původu talentu podle vás tento termín odkazuje?**

Autorská část

V autorské části se čtenář práce setkává především s výzkumným modelem kvalitativního rázu, v němž dominuje otázka (cit:) „Jak pedagogové výtvarné výchovy na druhém stupni základních škol, středních školách a základních uměleckých školách charakterizují talentované žáky a jak s nimi pracují?“, „Jakým způsobem poznat ve výuce výtvarné výchovy talentovaného žáka a jaké aktivity jsou vhodné pro jejich rozvoj?“ (Partie od str. 36 do str. 57). Cíle a metodologie jsou zvolené vhodně, včetně dodržení etických zásad výzkumu; zde se také projevuje partnerský vklad zkušené vedoucí práce (str. 39). Výzkumný vzorek pro ruční kódování je dostatečný (10 + 8 respondentů). Výzkum zahrnuje i příklad lekce pro studenty 1. roč. gymnázia a odbornou pedagogickou reflexi.

Závěr práce, diskuse, shrnutí i logicky provázaná předchozí analytická část výzkumu prezentuje několik vysoce zajímavých a aktuálně typických předpokladů, jak rozpoznat talentovaného žáka **a domnívám se, že kritéria, zde formulovaná, by mohla inspirovat i přijímací řízení KVV a při hodnocení našich studentů v ateliérové práci i v práci v seminářích.**

Na závěr kladu ještě jednu otázku: Setkala jste se ve své dosavadní praxi s prokazatelně nadaným dítětem (ať už nadaným výtvarně nebo nadaným v jiné oblasti činnosti)? Je to někdo z Vašeho výzkumného vzorku?

Správnost citace a odkazů na literaturu, grafické, formální a jazykové zpracování je zcela bez problémů, jazykově a stylisticky je práce v pořádku. Práce je doplněna řadou ilustrativních příkladů (vizuálních odkazů) a přehledných příloh.

Univerzita Karlova Praha, Pedagogická fakulta, Katedra výtvarné výchovy

Práci rozhodně doporučuji k obhajobě a navrhuji, aby se autorka výzkumu věnovala případně i v budoucnosti v doktorském programu. Téma si tuto pozornost zaslouží a Iveta Brajerová disponuje potenciálem výzkumné citlivosti i systematické práce.

Datum 12- 5. 2022

Podpis: doc. PhDr. Marie Fulková, Ph.D.